

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi kemikaalilain ja räjähdysvaarallisista aineista annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että kemikaalilakiin ja räjähdysvaarallisista aineista annettuun lakiin tehtäisiin muutokset, jotka ovat tarpeen vaarallisista aineista aiheutuvien suuronnettomuusvaarojen torjunnasta annetun neuvoston direktiivin eli niin sanotun Seveso II -direktiivin säännösten sisällyttämiseksi kansalliseen lainsäädäntöön.

Uusi direktiivi korvaa samaa asiaa käsittelevän vuonna 1982 annetun direktiivin tietyn teollisen toiminnan aiheuttamasta suuronnettomuuden vaarasta. Tämän niin sanotun Seveso-direktiivin säännökset on saatettu voimaan kemikaalilaila, räjähdysvaarallisista aineista annetulla lailla, työturvallisuuslailla ja palo- ja pelastustoimesta annetulla lailla sekä niiden nojalla annetuilla säännöksillä ja määräyksillä. Tämä esitys kattaa kuitenkin vain kemikaalilakiin ja räjähdysvaarallisista aineista annettuun lakiin ehdotettavat muutokset.

Kemikaalilakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan vaarallisia kemikaaleja teollisesti käsittelevän ja varastoivan tuotantolaitoksen toiminnanharjoittajan on ryhdyttävä kaikkiin tarpeellisiin toimiin suuronnettomuuksien ehkäisemiseksi ja niistä ihmisille, ympäristölle ja omaisuudelle aiheutuvien seuraamusten rajoittamiseksi. Kemikaalilakiin ja räjähdysvaarallisista aineista annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan viranomaisen on kiellettava tuotantolaitoksen tai sen osan

toiminta, jos toimenpiteissä suuronnettomuuksien estämiseksi on vakavia puutteita. Samalla ehdotetaan vaarallisten kemikaalien teollista käsittelyä ja varastointia koskeva lupa- ja ilmoitusmenettely uudistettavaksi siten, että lupa- ja ilmoitusvelvoitteiden määräytymisperusteet ovat yhdenmukaisia direktiivin kanssa. Lisäksi kemikaalilaisissa olevia asetuksenantovaltuuksia ehdotetaan muutettaviksi siten, että direktiivin sisältämät yksityiskohtaiset määräykset voidaan antaa asetuksella tai asianomaisten ministeriöiden päätöksellä.

Lisäksi kemikaalilakiin ehdotetaan tehtäväksi läheisesti kemikaalin teollisen käsittelyn ja varastoinnin valvontaan liittyvät muutokset, jotka koskevat toimivallan siirtoa kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen alaiselle viranhaltijalle kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin valvontatehtävissä sekä kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen ja sen alaisen viranhaltijan asianomaiselle toiminnanharjoittajalle antamasta päätöksestä perittävää maksua. Kemikaalilakiin ehdotetaan lisättäväksi myös palo- ja räjähdysvaarallisten kemikaalien valvontaa koskevat tarkentavat säännökset.

Direktiivin mukaan sen edellyttämät muutokset on sisällytettävä kansalliseen lainsäädäntöön viimeistään 3 päivänä helmikuuta 1999. Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä helmikuuta 1999.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu
ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
YLEISPERUSTELUT	3
1. Nykytila	3
2. Ehdotetut muutokset	3
2.1. Uusi direktiivi	3
2.2. Kansainväliset sopimukset	5
2.3. Lainsäädäntömuutokset	5
3. Esityksen vaikutukset	6
3.1. Taloudelliset vaikutukset	6
3.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset	6
3.3. Ympäristövaikutukset	7
4. Asian valmistelu	7
5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	7
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	7
1. Lakiehdotusten perustelut	7
1.1. Kemikaalilaki	7
1.2. Laki räjähdysvaarallisista aineista	10
2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	10
3. Voimaantulo	11
LAKIEHDOTUKSET	12
1. Laki kemikaalilain muuttamisesta	12
2. Laki räjähdysvaarallisista aineista annetun lain muuttamisesta	16
LIITE	17
Rinnakkaistekstit	17
1. Laki kemikaalilain muuttamisesta	17

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

Nykyisin voimassa oleva tietyn teollisen toiminnan aiheuttamasta suuronnettomuuden vaarasta annettu neuvoston direktiivi 82/501/ETY eli niin sanottu Seveso-direktiivi on Suomessa saatettu voimaan usealla säädöksellä. Direktiivin vaatimukset on sisällytetty kemikaalilain (744/1989) ja räjähdysvaarallista aineista annetun lain (263/1953) nojalla annettuun asetukseen vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista (682/1990). Vastaavat suuronnettomuuden torjuntaa koskevat säännökset on sisällytetty myös nestekaasuasetukseen (711/1993), maakaasuasetukseen (1058/1993) ja räjähdysasetukseen (473/1993).

Vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista annetun asetuksen mukaan toiminnanharjoittajan, joka käsittelee tai varastoi kemikaaleja asetuksen liitteissä mainittuja määriä, on laadittava suuronnettomuuden vaaran arvioimiseksi selvitys (vaaran arviointi). Toiminnassa oleville laitoksille vaaran arviointi tuli tehdä asetuksessa annetussa määräajassa. Uusien laitosten vaaran arviointi tulee tehdä lupahakemuksen yhteydessä.

Asetuksen mukaan määräytyvien suuronnettomuusvaarallisten laitosten sekä sellaisten laitosten, joiden vaaran arviointi on osoittanut laitoksessa olevan suuronnettomuusvaaran, tulee tehdä järjestelmällinen turvallisuusselvitys. Toiminnassa olevista laitoksista turvallisuusselvitys tuli tehdä asetuksessa annetussa määräajassa. Uusien laitosten tulee tehdä turvallisuusselvitys ennen toiminnan aloittamista, ja se tulee toimittaa turvatekniikan keskukselle. Asetuksessa on lisäksi säännökset edellä mainittujen selvitysten ajan tasalle saattamisesta ja kehityksen huomioon ottamisesta, toiminnanharjoittajan tiedottamisveloitteesta yleisölle, onnettomuudesta ilmoittamisesta ja toiminnanharjoittajien yhteistyöstä.

Turvatekniikan keskus on tähän mennessä vastaanottanut yli 100 turvallisuusselvitystä. Näistä osa on laadittu kuitenkin kansallisen

lainsäädännön perusteella eikä niiden laatiminen perustu Seveso-direktiiviin.

Palo- ja pelastustoimen osalta direktiivin velvoitteet toiminnanharjoittajalle ja kunnalle on toteutettu palo- ja pelastustoimesta annetun lain (559/1975) ja asetuksen (1089/1975) nojalla annetulla sisäasiainministeriön määräyksellä (A 50).

Direktiivin vaatimukset on saatettu voimaan myös työturvallisuuslain (299/1958) nojalla annetulla valtioneuvoston päätöksellä kemikaaleista aiheutuvan suuronnettomuusvaaran torjunnasta (1705/1991). Päätöksessä on vaaran arvioinnin ja turvallisuusselvityksen tekemisestä vastaavanlaiset säännökset kuin asetuksessa vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista. Näiden lisäksi päätöksessä on määräyksiä työntekijöille annettavasta koulutuksesta ja ohjeistuksesta.

Suuronnettomuuksien torjuntaa koskevat valtuudet on myös työsuojeluviranomaisilla työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta annetun lain (131/1973) 16 §:n nojalla.

2. Ehdotetut muutokset

2.1. Uusi direktiivi

Direktiivi on uudistettu voimassa olevan Seveso-direktiivin soveltamisesta saatujen kokemusten pohjalta. Direktiivin hyväksymisen jälkeen yhteisön alueella oli sattunut yli 130 suuronnettomuutta. Suurin osa onnettomuuksista oli aiheutunut puutteellisuuksista organisaatiossa ja henkilöstön koulutuksessa sekä inhimillistä virheistä. Uudessa vaarallisista aineista aiheutuvien suuronnettomuusvaarojen torjunnasta annetussa neuvoston direktiivissä 96/82/EY eli niin sanotussa Seveso II -direktiivissä nämä tekijät on otettu korostetusti huomioon edellyttämällä toiminnanharjoittajalta turvallisuusjohtamisjärjestelmää.

Uudella direktiivillä pyritään myös yhtenäistämään suuronnettomuusvaarojen torjuntaan liittyvää käytäntöä jäsenmaissa. Direktiivissä määritellään toimenpiteet direktiivin vaatimusten toteutumiseksi entistä tarkem-

min. Myös direktiivin soveltamisalaan kuuluvien laitosten määrittelyä on pyritty saamaan entistä selkeämmäksi.

Direktiivissä on myös korostettu kansalaisien oikeutta saada tietoa suuronnettomuusvaarallisista kohteista. Kansalaisilla on oikeus tutustua turvallisuusselvitykseen ja laitoksen kemikaaliluetteloon.

Uusi direktiivi kiinnittää huomiota maankäytön suunnitteluun. Jäsenvaltioiden tulee huolehtia siitä, että myös maankäytön suunnittelussa otetaan huomioon suuronnettomuuksien ehkäisemisen ja seurausten rajoittamisen tavoite.

Direktiivin sisältö on pääkohdittain seuraava:

Direktiivin tavoite (1 artikla), soveltamisala (2 artikla), määritelmät (3 artikla) ja poikkeukset (4 artikla): Direktiivin tavoitteena on ehkäistä suuronnettomuuksia, joissa on mukana vaarallisia aineita, ja rajoittaa niiden seurauksia. Direktiiviä sovelletaan sen liitteissä annetut raja-arvot ylittäviin laitoksiin. Direktiivissä käytetyt termit on määritelty 3 artiklassa. Direktiivin 4 artiklassa on lueteltu kohteet, joihin direktiiviä ei sovelleta.

Toiminnanharjoittajan yleiset velvoitteet (5 artikla), ilmoittaminen (6 artikla), toimintaperiaatteet suuronnettomuuksien ehkäisemiseksi (7 artikla), onnettomuuden leviämisen (8 artikla), turvallisuusselvitys (9 artikla), muutosten tekeminen laitoksiin, tuotantolaitoksiin ja varastoihin (10 artikla): Direktiivissä määritellään toiminnanharjoittajan yleiset velvollisuudet, säädetään ilmoittamisesta toimivaltaiselle viranomaiselle ja velvollisuudesta selostaa toimintaperiaatteensa suuronnettomuuden ehkäisemiseksi. Siinä säädetään myös onnettomuuden leviämismahdollisuudesta johtuvien toimenpiteiden tekemisestä, turvallisuusselvityksen tekemisestä sekä sen ja turvallisuusjohtamisjärjestelmän ajan tasalla pitämisestä.

Pelastussuunnitelmat (11 artikla): Direktiivissä säädetään sisäisestä pelastussuunnitelmasta, joka toiminnanharjoittajan tulee tehdä, ja ulkoisesta pelastussuunnitelmasta. Toiminnanharjoittaja veloitetaan toimittamaan tiedot toimivaltaiselle viranomaiselle ulkoisen pelastussuunnitelman laatimista varten. Direktiivissä säädetään myös harjoitusten pitämisestä sekä työntekijöiden ja väestön kuulemisesta pelastussuunnitelmia tehtäessä.

Maankäytön suunnittelu (12 artikla): Direktiivi edellyttää, että suuronnettomuuksien

ehkäisemisen ja niiden seurausten rajoittamisen tavoite otetaan huomioon maankäytön suunnittelussa.

Turvallisuustoimenpiteitä koskevat tiedot (13 artikla): Direktiivissä säädetään yleisölle jaettavista tiedoista, jotka koskevat turvallisuustoimenpiteitä ja onnettomuuden tapahtuessa noudatettavaa käyttäytymistä. Lisäksi direktiivissä säädetään väestön oikeudesta tutustua turvallisuusselvitykseen ja oikeudesta ilmaista mielipiteensä tuotantolaitoksia koskevista suunnitelmista. Direktiivi edellyttää myös tietojen välittämistä toisille jäsenvaltiolle, jos tuotantolaitos sijaitsee lähellä toisen jäsenvaltion aluetta.

Tiedot, jotka toiminnanharjoittajan on annettava suuronnettomuuden jälkeen (14 artikla): Direktiivissä säädetään toiminnanharjoittajan tiedottamisvelvollisuudesta toimivaltaiselle viranomaiselle suuronnettomuuden jälkeen ja toimivaltaisen viranomaisen velvoitteista onnettomuuksien ehkäisemiseksi.

Tiedot, jotka jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle (15 artikla), toimivaltainen viranomainen (16 artikla): Jäsenvaltion tulee nimetä yksi tai useampi toimivaltainen viranomainen. Toimivaltaisen viranomaisen tulee ilmoittaa komissiolle alueellaan sattuneista suuronnettomuuksista.

Toiminnan kieltäminen (17 artikla): Toimivaltaisen viranomaisen tulee kieltää tuotantolaitoksen käyttö, jos toiminnanharjoittajan toimenpiteissä suuronnettomuuksien ehkäisemiseksi on vakavia puutteita. Jos puutteet eivät ole vakavia, toiminta voidaan kieltää.

Tarkastus (18 artikla): Direktiivin mukaan toimivaltaisen viranomaisen tulee ottaa käyttöön tarkastusjärjestelmä tai muita valvontakeinoja, joilla voidaan tutkia suunnitelmallisesti ja järjestelmällisesti tuotantolaitoksessa sovellettavat tekniset, organisatoriset ja johtamisjärjestelmät.

Tietojen vaihto ja tietojärjestelmä (19 artikla): Jäsenvaltioiden ja komission on vaihdettava tietoja suuronnettomuuksien ehkäisemisessä ja niiden rajoittamisessa saamistaan kokemuksista. Tätä varten komissio perustaa rekisterin ja tietojärjestelmän.

Luottamuksellisuus (20 artikla): Direktiivissä säädetään toimivaltaisen viranomaisen tai komission saamiin tietojen luottamuksellisuudesta eräissä tapauksissa.

Komitean tehtävä (21 artikla), komitea (22 artikla): Direktiivissä säädetään komissiota

avustavasta komiteasta ja sen tehtävistä. Komitea muodostuu jäsenvaltioiden edustajista, sen puheenjohtajana toimii komission edustaja.

Direktiivin 82/501/ETY kumoaminen (23 artikla), täytäntöönpano (24 artikla), voimaantulo (25 artikla): Direktiivillä kumotaan nykyisin voimassa oleva Seveso-direktiivi, säädetään uuden direktiivin täytäntöönpanosta (24 kuukautta voimaantulon jälkeen) ja voimaantulosta.

2.2. Kansainväliset sopimukset

Suomi on ollut hyväksymässä kahta kansainvälistä sopimusta, joissa käsitellään osittain samoja asioita kuin Seveso II -direktiivissä. Nämä ovat YK:n Euroopan talouskomission yleissopimus teollisuusonnettomuuksien maan rajojen ylittävistä vaikutuksista (*ECE:n yleissopimus*) ja kansainvälisen työjärjestön (ILO) yleiskokouksen kansainvälisen työkonferenssin vuonna 1993 hyväksymä yleissopimus (*ILO:n yleissopimus*), joka koskee suuronnettomuuksien torjuntaa teollisuudessa.

ECE:n yleissopimus käsittelee Seveso II -direktiivissä käsiteltävien asioiden lisäksi sopimuspuolten väliseen yhteistyöhön liittyviä kysymyksiä. Sopimuksen mukaan sopimuspuolen on ilmoitettava naapurivaltiolle sellaisista rajan läheisyydessä olevista teollisuusonnettomuuden vaaraa aiheuttavista laitoksista, joista onnettomuustilanteissa voi aiheutua vaikutuksia naapurimaahan. Naapurimaalle on annettava mahdollisuus esittää näkemysnsä uusista laitoshankkeista tai olemassa olevien laitosten merkittävistä muutoshankkeista.

Lisäksi sopimuksessa on velvoitteita pelastusvalmiuden ylläpitämisestä ja velvoitteita ilmoittaa sellaisesta teollisuusonnettomuudesta, jonka vaikutukset saattavat ulottua naapurivaltion alueelle. Jos jokin maa teollisuusonnettomuuden sattuessa tarvitsee apua, se voi pyytää sitä muilta sopimuspuoilta, joiden tulee vastata pyyntöön ainakin ilmoittamalla, voivatko he antaa pyydettyä apua.

ILO:n yleissopimuksen tarkoituksena on vaarallisten aineiden käytöstä johtuvien suuronnettomuuksien torjuminen ja onnettomuuksien rajoittaminen. Sopimus sisältää pääosin vastaavia vaatimuksia kuin Seveso II -direktiivi. Lisäksi sopimuksen mukaan sopimuspuolen tulee määrittellä yhtenäinen työntekijöiden sekä ympäristön ja sen väes-

tön suojelua suuronnettomuusuhalta koskeva kansallinen toimintaohjelma, jota sopimuspuolen tulee toteuttaa sekä aika ajoin tarkistaa ja uudistaa.

2.3. Lainsäädäntömuutokset

Kemikaalilakiin ja räjähdysvaarallisista aineista annettuun lakiin ehdotetaan tehtäväksi Seveso II -direktiivistä johtuvat muutokset. Lisäksi kemikaalilakiin ehdotetaan muutoksia, jotka koskevat vaarallisten kemikaalien teollista käsittelyä ja varastointia koskevaa lupa- ja ilmoitusmenettelyä. Nykyisessä kemikaalilaissa oleva jako laajamittaiseen ja keskisuureen teolliseen käsittelyyn ja varastointiin ei ole vuonna 1995 tapahtuneiden organisaatiouudistusten jälkeen enää tarkoituksenmukainen. Ennen uudistusta laajamittaista teollista käsittelyä ja varastointia valvoi silloisen teknillisen tarkastuskeskuksen keskushallinto ja keskisuurta toimintaa teknillisen tarkastuskeskuksen piiritoimistot. Nykyisin sekä laajamittaisen että keskisuuren teollisen käsittelyn ja varastoinnin valvonta kuuluu turvatekniikan keskukselle. Vähäistä toimintaa valvovat kuntien kemikaalivalvontaviranomaiset ja paloviranomaiset.

Vaarallisten kemikaalien lupa- ja ilmoitusmenettelyä on tarkoitus muuttaa siten, että luvanvaraisuus ja ilmoituksenvaraisuus määräytyisivät samoin periaattein kuin direktiivissä säädetty erityisvelvoitteet direktiivin alaisille laitoksille. Tavoitteena olisi tällä tavoin yksinkertaistaa ja yhtenäistää erilaisen toiminnanharjoittajan kohdistuvien velvoitteiden määräytymistä. Valvonta jakaantuisi turvatekniikan keskuksen ja paikallisten viranomaisten kesken. Direktiivin alaiset laitokset ja osa muista laitoksista kuuluisivat turvatekniikan keskuksen valvontaan, muut laitokset kunnan viranomaisten valvontaan.

Valvonnan toteuttamiseksi on olemassa erilaisia vaihtoehtoja. Direktiivin vähimmäisvaatimuksena on, että toiminnanharjoittaja tekee toimivaltaiselle viranomaiselle ilmoituksen ennen rakentamisen tai toiminnan aloittamista sekä tehtäessä merkittäviä muutoksia. Luvanvaraisuus ehdotetaan säilytettäväksi turvatekniikan keskuksen valvomien laitosten kohdalla, koska vaarallisten kemikaalien teollinen käsittely ja varastointi on toimintaa, josta voi seurata myös laitoksen ulkopuolelle ulottuvaa vaaraa.

Lisäksi kemikaalilakiin ehdotetaan tehtä-

väksi läheisesti kemikaalin teollisen käsittelyn ja varastoinnin valvontaan liittyvät muutokset, jotka koskevat toimivallan siirtoa kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen alaiselle viranhaltijalle kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin valvontatehtävissä sekä kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen ja sen alaisen viranhaltijan asianomaiselle toiminnanharjoittajalle antamasta päätöksestä perittävää maksua.

Kemikaalilakiin ehdotetaan lisättäväksi myös palo- ja räjähdysvaarallisten kemikaalien valvontaa koskevat tarkentavat säännökset. Käytännön valvontatyöstä saatujen kokemusten perustella on havaittu, että kemikaalilainsäädäntöä uudistettaessa 1990-luvun alussa palo- ja räjähdysvaarallisten kemikaalien luokituksen, merkintöjen, päällysten sekä käytön valvonnasta säädettiin puutteellisesti. Kyseisten kemikaalien valvontavaltuudet ovat jääneet sekä kemikaalilain että räjähdysvaarallisten aineista annetun lain nojalla epäselviksi. Tämän vuoksi ehdotetaan, että kemikaalien aiheuttamien palo- ja räjähdysvaarojen ehkäiseminen ja torjunta lisätään sosiaali- ja terveysministeriön vastuualueelle ja niitä koskevat keskushallinnon valvontaviranomaistehtävät säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukseen tehtäviksi.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Kemikaalilain ja räjähdysvaarallisten aineista annetun lain muutosten tarkoituksena on saattaa voimaan Seveso II -direktiivin velvoitteet ja samalla uudistaa vaarallisten kemikaalien teollista käsittelyä koskevat lupa- ja ilmoitusmenettelyt. Uusia viranomaisorganisaatioita ei perustettaisi, vaan tehtävät hoidettaisiin nykyisillä organisaatioilla, joita ovat turvatekniikan keskus sekä kuntien paloviranomaiset ja kemikaalivalvontaviranomaiset. Tästä syystä uudistuksella ei ole merkittävää vaikutuksia valtion eikä kuntien talouteen.

Turvatekniikan keskuksen on tarkoitus periä lupien ja ilmoitusten käsittelystä ja tarkastuksista valtion maksuperustelain (150/1992) mukaiset maksut. Myös nykyisin näistä suoritteista peritään kyseisen lain mukaiset maksut, joten teollisuuden kustannukset eivät hallintomenettelyjen takia kasva. Uutena menettelynä tulevat olemaan laitok-

siin tehtävät määräaikaistarkastukset, mutta samanaikaisesti yksittäisten muutosten jälkeen tehtävät käyttöönottotarkastukset vähenisivät.

Direktiivin soveltamisalan mukaisille laitoksille tulee lisävelvoitteena nykyiseen verrattuna turvallisuusjohtamisjärjestelmän luominen. Järjestelmä kuvataan erityisessä asiakirjassa. Tässä asiakirjassa toiminnanharjoittaja selostaa toimintaperiaatteensa suuronnettomuuksien ehkäisemiseksi. Toiminnanharjoittajan tulee esittää laitoksen organisaatiota ja johtamisjärjestelmää koskevia periaatteita ja muita direktiivissä edellytettyjä tietoja. Osalle yrityksistä aiheutuu järjestelmän luomisesta lisäkustannuksia, osalla laitoksista on jo nyt vapaaehtoisesti luotuja laatu- ja turvallisuusjärjestelmiä. Nykyisten arvioiden mukaan turvallisuusjohtamisjärjestelmän luominen tulee pakolliseksi noin 300 laitoksessa.

Nykyiseen verrattuna niiden laitosten määrä, jotka joutuvat tekemään turvallisuusselvityksen, kasvaa. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan turvallisuusselvityksen on tehnyt yli 90 laitosta, säädosmuutosten jälkeen turvallisuusselvitysvelvollisia laitoksia arvioidaan olevan enimmillään 150. Laatiessaan turvallisuusselvitystä toiminnanharjoittaja voi käyttää myös yhtiön ulkopuolisia asiantuntijoita. Riippuen laitoksen suuruudesta ja tarvittavasta työpanoksesta turvallisuusselvityksen teettäminen ulkopuolisella voi arvioiden mukaan maksaa 20 000—200 000 markkaa.

Kemikaalilakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan kunnan kemikaalivalvontaviranomainen voisi periä vaarallisten kemikaalien vähäisen teollisen käsittelyn ja varastoinnin valvontaan liittyvistä päätöksistä kuntalain (365/1995) mukaisen maksun vastaavasti kuin kuntien paloviranomaiset. Näiden maksujen arvioidaan olevan alle miljoona markkaa vuodessa. Kemikaalien aiheuttamaa palo- ja räjähdysvaaraa koskevien tehtävien siirto ei edellytä lisävoimavaroja sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle.

3.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Lakimuutoksissa käsiteltyjä kemikaalilain ja räjähdysvaarallisten aineista annetun lain mukaisia tehtäviä hoitavat nykyiset viranomaiset, turvatekniikan keskus sekä kuntien paloviranomaiset ja kemikaalivalvontaviranomaiset. Tehtävät pyritään hoitamaan nykyi-

sellä henkilöstöllä.

Laitosten valvonta edellä mainittujen viranomaisten kesken pyritään uudistuksessa säilyttämään entisellään. Yksittäistapauksissa jako voi kuitenkin muuttua, koska lupien ja ilmoitusten määräytymisperusteet muuttuvat teknisesti.

3.3. Ympäristövaikutukset

Muutosten tarkoituksena on tehostaa suuronnettomuusvaarojen torjuntaa siten kuin Seveso II -direktiivissä on edellytetty, mikä tehostaessaan onnettomuuksien ennaltaehkäisyä vähentää ympäristöonnettomuuksien mahdollisuutta. Samanaikaisesti toteutettava lupa- ja ilmoitusmenettelyn uusiminen tehostaa ja yksinkertaistaa vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvontaa.

Turvallisuusjohtamisjärjestelmän laajeneminen tehostaa omalta osaltaan ympäristönsuojelua.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu pääosin kauppaja teollisuusministeriön apuna toimivassa turvallisuustekniikan neuvottelukunnassa, jossa on erityinen Seveso-jaosto. Jaostossa ovat edustettuina kaikki asian kannalta keskeiset viranomaiset, teollisuuden, kaupan ja työntekijöiden järjestöt. Ministeriöistä kauppaja teollisuusministeriön lisäksi edustettuina jaostossa olivat sisäasiainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö ja ympäristöministeriö.

Neuvottelukunta luovutti hallituksen esityksen muotoon laaditun ehdotuksensa kauppa- ja teollisuusministeriölle lakitason muutoksista 11 päivänä joulukuuta 1997.

Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö lähetti 8 päivänä tammikuuta 1998 esityksen niistä kemikaalilain muutoksista, jotka olisi tarkoituksenmukaista toteuttaa Seveso II-direktiivin edellyttämien lakimuutosten yhteydessä. Tämä esitys koski kemikaalilain 7, 55 ja 60 §:ään ehdotettavia muutoksia.

Hallituksen esitysluonnoksesta on pyydetty lausunnot toimialan ministeriöiltä, viranomaisilta sekä elinkeinoelämän järjestöiltä ja työmarkkinajärjestöiltä. Lausunnot ovat olleet pääosin esitystä tukevia ja ne on pääosin huomioitu.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Eduskunnan käsiteltävänä on hallituksen esitys pelastustoimilaiksi (HE 76/1998 vp), joka korvaisi nykyisen palo- ja pelastustoimesta annetun lain. Kyseisessä laissa on tarkoitus säätää myös eräistä direktiivin toimeenpanoon liittyvistä asioista. Näitä ovat ainakin erityiset turvallisuusvaatimukset, vaatimukset toiminnanharjoittajan omatoimisesta varautumisesta sekä pelastusviranomaisiin ja muihin viranomaisiin kohdistuva suunnitteluvaihe.

ECE:n yleissopimus ja ILO:n yleissopimus on tarkoitus saattaa voimaan sen jälkeen, kun Seveso II -direktiivin täytäntöönpanemiseksi tarkoitetut laki- ja asetusmuutokset on toteutettu.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Kemikaalilaki

4 §. *Ministeriöt valvontaviranomaisina.* Sosiaali- ja terveysministeriölle kuuluisi 1 momenttiin ehdotetun lisäyksen jälkeen valvonnan ylin johto ja ohjaus kemikaalien aiheuttamien terveyshaittojen ehkäisemisen ja torjumisen lisäksi myös kemikaalien aiheuttamien palo- ja räjähdysvaarojen ehkäiseminen ja torjunta. Sosiaali- ja terveysministeriö antaa jo nykyisin määräykset palo- ja räjähdys-

dysvaarallisten kemikaalien luokituksista ja merkitsemisestä.

5 §. *Valvontaviranomaiset keskushallinnossa.* Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen tehtäväksi ehdotetaan lisättäväksi kemikaalilain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista koskeva ylin valvonta myös kemikaalien aiheuttamien palo- ja räjähdysvaarojen ehkäisemisen ja torjumisen osalta. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen edustajat osallistuvat palo- ja räjähdysvaarallisten kemikaalien luokitusta ja merkintöjä

koskevien säädösten valmisteluun Euroopan kemikaalitoimistossa ja komissiossa.

7 §. *Paikalliset valvontaviranomaiset.* Kemikaalilakiin ehdotetaan lisättäväksi mahdollisuus delegoida kunnan kemikaalivalvontaviranomaiselle annettua toimivaltaa. Toimivaltaa voitaisiin ehdotuksen mukaan delegoida kemikaalivalvontaviranomaisen alaiselle viranhaltijalle. Menettely vastaisi vapaakuntakokeilun aikana voimassa olutta menettelyä, jolloin useat kunnat siirsivät kemikaalien vähäiseen teolliseen käsittelyyn ja varastointiin liittyvää toimivaltaa viranhaltijalle. Vapaakuntakokeilun päättymisen vuoksi järjestely ei enää nykyisin ole mahdollinen. Kunnat ovat kuitenkin todenneet tämän vapaakuntakokeilun aikaisen järjestelyn hyväksi ja pyytäneet, että kemikaalilakia muutettaisiin siten, että toimivallan delegointi olisi edelleen mahdollinen. Tämän vuoksi kemikaalilain 7 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka mukaan valtuusto voisi antaa kunnan kemikaalivalvontaviranomaiselle oikeuden siirtää kemikaalien vähäisessä teollisessa käsittelyssä ja varastoinnissa toimivaltaansa edelleen alaiselleen viranhaltijalle. Muutos vastaa sisällöltään muihin terveyden- ja ympäristönsuojelulakeihin tehtyjä vastaavia muutoksia.

13 §. *Kemikaalien teollinen käsittely ja varastointi.* Vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin jaottelusta säädetään 2 momentissa. Teollinen käsittely on nykyisin jaettu kemikaalien määrä ja vaarallisuus huomioon ottaen laajamittaiseen, keskisuureen ja vähäiseen teolliseen käsittelyyn ja varastointiin. Tätä jaottelutapaa on tarpeen muuttaa lähinnä valvontaviranomaisen, turvatekniikan keskuksen organisaation ja toimintatavan muuttumisen vuoksi. Tämän vuoksi momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että teollinen käsittely ja varastointi jaetaan laajamittaiseen ja vähäiseen. Toiminnan edellyttämien lupien ja ilmoitusten rajat määritellään tarkemmin asetuksella.

13 a §. *Suuronnettomuus.* Kemikaalilaissa ei nykyisin ole suuronnettomuuden määritelmää. Sen määritelmä sisältyy vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista annetun asetuksen 59 a §:ään. Koska toiminnanharjoittajalle asetettavia velvoitteita on tarkoitus laissa täsmentää ja koska lain kieltovaltuuspykälään (45 §) ehdotetaan otettavaksi direktiivin velvoitteiden mukaisesti viranomaisen nimenomainen velvollisuus kieltää suuronnettomuuden vaaraa ai-

heuttava toiminta tietyin edellytyksin, on lakiin tarpeen lisätä direktiivin 3 artiklan 5 kohdan mukainen suuronnettomuuden määritelmä näiden velvoitteiden rajaamiseksi. Ehdotetussa määritelmässä on kuitenkin eräin osin käytetty kemikaalilain käsitteistöä.

31 §. *Yleiset vaatimukset.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi direktiivin 5 artiklan mukainen toiminnanharjoittajan yleinen velvollisuus huolehtia suuronnettomuuksien estämisestä ja niiden seurausten rajoittamisesta.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan kaavoituksen huomioon ottamiseen liittyviä lisäyksiä. Lisäysten johdosta kemikaaleja teollisesti käsittelevien ja varastoivien tuotantolaitosten sijoituksessa tulisi yleisissä säännöksessä mainittujen onnettomuuksista aiheutuvien henkilö-, ympäristö- ja omaisuusvahinkojen vaaran lisäksi ottaa huomioon sijoituspaikan ja sen ympäristön nykyinen ja tuleva sekä kaavassa osoitettu käyttötarkoitus ja aluetta koskevat kaavamääräykset. Säännökseen ehdotetaan lisättäväksi myös kielto sijoittaa kemikaaleja teollisesti käsittelevä tai varastoiva tuotantolaitos asemakaavan vastaisesti. Vastaava ehdotus sisältyy myös valmisteltavana olevaan hallituksen esitykseen maankäyttö- ja rakennuslaiksi.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 momentti, jonka mukaan tuotantolaitoksen aiheuttamaa suuronnettomuuden vaaraa arvioitaessa on otettava huomioon myös rajan yli ulottuvat vaikutukset siten kuin siitä on Suomea sitovasti kansainvälisesti sovittu. Vuonna 1992 hyväksytty ECE:n yleissopimus teollisuusonnettomuuksien maan rajan ylittävistä vaikutuksista sääntelee rajan läheisyydessä olevia tuotantolaitoksia ja niistä aiheutuvaa suuronnettomuuden vaaraa. Tarkoitus on, että kemikaalilain ja räjähdysvaarallisista annetun lain ja eduskunnassa käsiteltävänä olevan pelastustoimilain nojalla annettavassa asetuksessa annettaisiin tarkemmat säännökset siitä, miten rajan yli ulottuvat vaikutukset otetaan huomioon esimerkiksi laitosten lupa- ja ilmoitusmenettelyssä. Vastaavasti asetuksella säädetään niistä toimenpiteistä, joihin asianomaisen viranomaisen on ryhdyttävä siinä tapauksessa, että naapurimaista ilmoitetaan rajan läheisyyteen sijoitettavasta tuotantolaitoksesta, jossa tapahtuvan mahdollisen suuronnettomuuden vaikutukset voisivat ulottua Suomeen.

32 §. *Luvanvaraisuus ja ilmoitusvelvollisuus.* Vaarallisten kemikaalien teollinen kä-

sittely ja varastointi on toimintaa, josta voi seurata myös tuotantolaitoksen ulkopuolelle ulottuvaa merkittävää vaaraa. Tämän vuoksi suuria määriä vaarallisia kemikaaleja käyttävät ja varastoivat laitokset on katsottu tarpeelliseksi pitää edelleen luvanvaraisina terveyden ja turvallisuuden suojaamiseksi. Pienempiä määriä vaarallisia kemikaaleja käytäviltä ja varastoivilta laitoksilta edellytetään ilmoituksen tekemistä. Asetuksella on tarkoitus antaa tarkemmat säännökset siitä, milloin vaaditaan lupa ja milloin ilmoitus on riittävä.

Lupa olisi haettava ennen toiminnan aloittamista. Lupamenettely koskisi vain niitä suurehkoja tuotantolaitoksia, joiden toimintaa valvoo turvatekniikan keskus. Näissäkin tapauksissa tarkoituksena on, että lupamenettelyä sovelletaan perustettaviin laitoksiin ja uuden laitoksen perustamiseen rinnastettaviin muutoksiin laitoksissa. Muista muutoksista tulisi tehdä ilmoitus, jos muutokset ovat merkittäviä. Merkittävänä muutoksena pidetään vaarallisen aineen määrän merkittävää kasvua, kemikaalin laadun tai olomuodon muuttumista ja valmistusmenetelmän muuttumista.

Pienempien tuotantolaitosten toimintaa valvoisivat paloviranomaiset ja kunnalliset kemikaalivalvontaviranomaiset, joille tulisi tehdä ilmoitus ennen laitoksen perustamista ja ennen merkittävien muutosten tekemistä.

Luvan- ja ilmoituksenvaraisuus määräytyisi laitoksessa olevien kemikaalien määrän ja vaarallisuusluokituksen perusteella. Periaatteena olisi, että vaarallisempi kemikaali aiheuttaa lupa- tai ilmoitusvelvoitteen pienemmästä määrästä kuin vaarallisuusluokituksestaan vähemmän vaarallinen kemikaali. Luvan- ja ilmoituksenvaraisuus määräytyisi samoin periaattein kuin direktiivissä asetetut velvoitteet kuitenkin siten, että lupa- ja ilmoitusvelvollisuus koskisi kuten nykyäänkin myös muita laitoksia kuin direktiivissä tarkoitettuja laitoksia. Direktiivin kattamat vaaralliset aineet ovat erittäin myrkylliset, myrkylliset, hapettavat ja räjähtävät kemikaalit sekä erittäin helposti syttyvät, helposti syttyvät ja syttyvät palavat nesteet ja palavat kaasut sekä ympäristölle vaaralliset kemikaalit. Kansallisella valvonnalla katetaan näiden lisäksi myös syövyttäviä, ärsyttäviä (esimerkiksi hapot ja emäkset) ja haitallisia kemikaaleja ja muihin palaviin nesteisiin kuin edellä mainittuihin ryhmiin kuuluvia palavia nesteitä (esimerkiksi poltto- ja dieselöljy)

käyttävät laitokset. Tarkoitus on säilyttää kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin valvonnan kattavuus samana kuin nykyisissä säännöksissä.

33 §. *Luvan myöntämisen edellytykset ja ilmoituksen käsittely.* Muutokset 1 ja 3 momentissa ovat pääosin teknisiä ja ne ovat seurausta luvan- ja ilmoituksenvaraisuutta koskevan 32 §:n muutoksista. Lisäksi 1 momentin muutoksella halutaan korostaa toiminnanharjoittajan velvollisuutta ottaa huomioon huolellisuutta ja varovaisuutta koskevat ja muut yleiset kemikaalien teollista käsittelyä ja varastointia koskevat vaatimukset.

35 §. *Asetuksenantovaltuus.* Kemikaalilain asetuksenantovaltuusäännökset kattavat jo nykyisin suuronnettomuusvaaran ja aikaisemman Seveso-direktiivin. Valtuuksia ehdotetaan kuitenkin täsmennettäväksi ja lisättäväksi siten, että ne yksiselitteisesti kattavat myös uuden direktiivin edellyttämät asetustason säännökset.

Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin maininta suuronnettomuusvaaran torjumisesta. Pykälän toiminnanharjoittajien velvollisuuksia koskevaa 2 momenttia täsmennettäisiin mainitsemalla nimenomaisesti direktiivin 7 artiklassa tarkoitettujen toiminnanharjoittajan toimintaperiaatteet suuronnettomuuksien ehkäisemiseksi ja 9 artiklassa tarkoitettu turvallisuus selvitys. Siihen lisättäisiin myös maininta direktiivin 8 artiklassa tarkoitettusta yhteistyöstä onnettomuuksien leviämisen estämiseksi.

Toiminnanharjoittajan tiedotusvelvollisuutta koskevaan 3 momenttiin lisättäisiin direktiivin 13 artiklan 4 ja 6 kohdan mukainen kansalaisten oikeus saada tutustua turvallisuus selvitykseen ja saada toiminnanharjoittajalta eräitä laitosta koskevia tietoja. Toiminnanharjoittajalle varataan kuitenkin mahdollisuus direktiivin mukaisesti pyytää, että tiettyjä tietoja ei anneta yleisön käyttöön. Tällaisia tietoja ovat liike- tai ammattisalaisuutta koskevat tiedot, luottamukselliset henkilötiedot sekä yleistä turvallisuutta tai maanpuolustusta koskevat tiedot.

43 §. *Kemikaalin käsittelyn kieltäminen.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi 4 ja 5 §:ää vastaavat tarkennukset kemikaalien aiheuttamien palo- ja räjähdysvaarojen osalta.

45 §. *Valvontaviranomaisen kiellot ja rajoitukset.* Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi 4 ja 5 §:ää vastaavat tarkennukset kemikaalien aiheuttamien palo- ja räjähdysvaarojen osalta.

Kemikaalilaki antaa valvontaviranomaisille varsin laajat valtuuden kieltää lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten vastainen toiminta tai peruuttaa sitä koskeva lupa. Direktiivin 17 artiklan 1 momentin 1 kohdan mukaan jäsenmaiden tulee kieltää tuotantolaitoksen tai sen osan toiminta tietyissä tapauksissa. Pykälään lisättäisiin tämän vuoksi uusi 4 momentti, jonka mukaan turvatekniikan keskuksen on kiellettävä tuotantolaitoksen tai sen osan toiminta, jos toiminnanharjoittajan suorittamissa toimenpiteissä suuronnettomuuksien estämiseksi ja rajoittamiseksi on vakavia puutteita. Säännös olisi pääosin direktiivin mukainen, mutta siinä on eräin osin käytetty kemikaalilain käsitteitä.

55 §. *Muutoksenhaku.* Toimivallan siirtämisen vaikutus muutoksenhakuun ehdotetaan ratkaistavaksi muuttamalla kemikaalilain 55 §:ää.

Erityislakien oikaisuvaatimussäännökset voivat koskea vain niitä asioita, joissa kunnan viranomaisen toimivalta on säädetty tuossa erityislaissa tai sen nojalla annetussa asetuksessa. Voimassa olevassa terveydensuojelulaissa (763/1994) viranhaltijan päätöksestä ei ole valitusoikeutta, mutta päätökseen tyytymätön asianosainen voi saattaa asian toimielimen käsiteltäväksi tekemällä siitä kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Itse toimielimen päätöksestä voidaan tehdä hallintovalitus lääninoikeuteen. Vastaava menettely ehdotetaan sisällytettäväksi kemikaalilakiin.

Tämän vuoksi kemikaalilain 55 § ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan terveydensuojelulain vastaavia säännöksiä. Samalla ehdotetaan nykyisen 55 §:n 2 momentin viimeinen virke, joka koskee muutoksenhaku-kieltoa, poistettavaksi tarpeettomana.

60 §. *Maksut.* Kunnan palopäällikkö voi kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia koskevista päätöksistä periä maksun kuntalain mukaisesti. Kunnan kemikaalivalvontaviranomainen ei ole voinut periä vastaavista päätöksistään maksua. Tämän vuoksi kemikaalilain 60 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että molemmat kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia käsittelevät kunnalliset viranomaiset voisivat periä päätöksistään kuntalaisen maksun. Muutoksella on tarkoitus yhdenmukaistaa kemikaalilain mukainen maksukäytäntö kunnissa.

Lisäksi pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jonka mukaan kemikaali-

lain 51 §:ssä tarkoitettusta teettämisestä aiheutuneet kustannukset voitaisiin periä lain 51 §:n 3 momentin nojalla laiminlyöjältä ilman tuomiota tai päätöstä. Momentti ehdotetaan lisättäväksi lakiin, koska kemikaalilaissa ei ole vastaavaa säännöstä maksujen ja muiden kustannusten perimisestä.

Maksuja koskevat säännösehdotukset ovat yhdenmukaiset terveydensuojelulain kanssa.

1.2. Laki räjähdysvaarallisista aineista

Laki räjähdysvaarallisista aineista on luonteeltaan puitelaki ja sen 1 ja 2 § antavat huomattavan laajat valtuudet säätää yleisen turvallisuuden ylläpitämiseksi sekä henkilö- ja omaisuusvahinkojen estämiseksi asetuksella palo- ja räjähdysvaarallisista aineista. Asetuksenantovaltuudet kattavat Seveso II -direktiivin sisällön lukuun ottamatta direktiivin 17 artiklassa tarkoitettuja toiminnan kieltovelvoitteita.

4 b §. Direktiivin 17 artiklan 1 kohdan 1 momentti edellyttää, että tuotantolaitoksen toiminta tulee tietyissä tapauksissa kieltää. Tämän vuoksi myös lakiin räjähdysvaarallisista aineista ehdotetaan lisättäväksi kemikaalilain 45 §:n 4 momentin mukainen säännös, jonka mukaan turvatekniikan keskuksen on kiellettävä tuotantolaitoksen tai sen osan toiminta, jos toiminnanharjoittajan suorittamissa toimenpiteissä suuronnettomuuksien estämiseksi on vakavia puutteita.

Direktiivin 17 artiklan 1 kohdan 2 momentin mukaan tuotantolaitoksen toiminta voidaan tietyissä tapauksissa kieltää. Tämän takia pykälään ehdotetaan lisättäväksi momentti, jonka mukaan turvatekniikan keskus voi kieltää tuotantolaitoksen tai sen osan käytön, jos toiminnanharjoittaja ei ole toimittanut vaadittavaa ilmoitusta tai selvitystä tai muita edellytetyjä tietoja toimenpiteistään suuronnettomuuksien ehkäisemiseksi ja rajoittamiseksi.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Kemikaalilain ja räjähdysvaarallisista aineista annetun lain nojalla annettu asetus vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista on tarkoitus kumota ja korvata uudella teollisuuskemikaaliasetuksella, jossa otetaan huomioon Seveso II -direktiivin vaatimukset ja tehdään muita tarvittavia muutoksia. Asetus on tarkoitus antaa

myös valmisteilla olevan pelastustoimilain nojalla, jotta siihen voitaisiin sisällyttää myös direktiivissä olevat pelastustoimen suunnittelua koskevat määräykset.

Räjähdysvaarallisista aineista annetun lain nojalla annetun maakaasuasetuksen, neste-kaasuasetuksen ja räjähdysasetuksen suuronnettomuusvaaran torjuntaa koskevia säännöksiä on myös tarkoitus muuttaa siten, että niissä otetaan huomioon Seveso II -direktiivin vaatimukset. Työturvallisuuslain nojalla annettu valtioneuvoston päätös kemikaaleista aiheutuvan suuronnettomuusvaaran torjunnasta on tarkoitus muuttaa.

3. Voimaantulo

Seveso II -direktiivin 24 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on saatettava sen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 24 kuukautta sen

jälkeen, kun direktiivi on tullut voimaan. Direktiivi tuli voimaan 3 päivänä helmikuuta 1997, kun oli kulunut 20 päivää sen julkaisemisesta Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä. Direktiivi julkaistiin 14 päivänä tammikuuta 1997 lehdessä. Kemikaalilain ja räjähdysvaarallisista aineista annetun lain muutokset on tarkoitus saattaa voimaan 1 päivänä helmikuuta 1999. Kemikaalilain 31 §:n 5 momentin voimaantulo riippuu kuitenkin siitä, koska ECE-yleissopimus tulee Suomea sitovaksi.

Direktiivi sisältää useita olemassa olevia tuotantolaitoksia koskevia siirtymäkausia. Niillä ei kuitenkaan ole vaikutusta nyt ehdotettavien lakimuutosten voimaantuloon. Tarvittavat siirtymäsäännökset on tarkoitus sisällyttää asetuksiin.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

kemikaalilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 14 päivänä elokuuta 1989 annetun kemikaalilain (744/1989) 4 §:n 1 momentti, 5 §:n 1 momentti, 13 §:n 2 momentti, 31 §:n 1 ja 2 momentti, 32 §, 33 §:n 1 ja 3 momentti, 35 §:n 1—3 momentti, 43 §, 45 §:n 2 momentti ja 55 §,

sellaisina kuin niistä ovat 5 §:n 1 momentti ja 45 §:n 2 momentti laissa 220/1995, 32 § laeissa 1412/1992 ja 1073/1995, 33 §:n 1 momentti viimeksi mainitussa laissa, 33 §:n 3 momentti ja 35 §:n 2 ja 3 momentti mainitussa laissa 1412/1992, 43 § viimeksi mainitussa laissa ja mainitussa laissa 220/1995 ja 55 § osaksi viimeksi mainitussa laissa, sekä

lisätään 7 §:ään uusi 2 momentti, lakiin uusi 13 a §, 31 §:ään uusi 5 momentti, 45 §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 1412/1992 ja 220/1995, uusi 4 momentti sekä 60 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 1412/1992, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, ja uusi 4 momentti seuraavasti:

4 §

Ministeriöt valvontaviranomaisina

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista koskevan valvonnan ylin johto ja ohjaus kuuluu:

1) sosiaali- ja terveysministeriölle kemi-

kaalien aiheuttamien terveyshaittojen sekä palo- ja räjähdysvaarojen ehkäisemisen ja torjumisen osalta; sekä

2) ympäristöministeriölle kemikaalien aiheuttamien ympäristöhaittojen ehkäisemisen ja torjumisen osalta.

5 §

Valvontaviranomaiset keskushallinnossa

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista koskeva ylin valvonta kuuluu:

1) sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle kemikaalien aiheuttamien terveyshaittojen sekä palo- ja räjähdysvaarojen ehkäisemisen ja torjumisen osalta; sekä

2) Suomen ympäristökeskukselle kemikaalien aiheuttamien ympäristöhaittojen ehkäisemisen ja torjumisen osalta.

7 §

Paikalliset valvontaviranomaiset

Valtuusto voi antaa kunnan kemikaalivalvontaviranomaiselle oikeuden siirtää 32 §:n mukaisissa asioissa toimivaltaansa edelleen alaiselleen viranhaltijalle.

13 §

Kemikaalien teollinen käsittely ja varastointi

Kemikaalien teollinen käsittely ja varastointi jaetaan toiminnan lajin sekä kemikaalien määrän mukaan ottaen huomioon kemikaalien vaarallisuus ja käsittelyolosuhteet laajamittaiseen ja vähäiseen teolliseen käsittelyyn ja varastointiin.

13 a §

Suuronnettomuus

Tässä laissa tarkoitetaan suuronnettomuudella huomattavaa päästöä, tulipaloa, räjähdystä tai muuta ilmiötä,

1) joka seuraa vaarallisia kemikaaleja käsittelevän tai varastoivan tuotantolaitoksen toiminnassa esiintyneistä hallitsemattomista tapahtumista;

2) jotka voivat aiheuttaa ihmisen terveyteen tai ympäristöön kohdistuvaa vakavaa välitöntä tai myöhemmin ilmenevää vaaraa laitoksen sisä- tai ulkopuolella; sekä

3) jossa on mukana yksi tai useampi vaarallinen kemikaali.

31 §

Yleiset vaatimukset

Toiminnanharjoittajan on noudatettava kemikaalien teollisessa käsittelyssä ja varastoinnissa sellaista huolellisuutta ja varovaisuutta, jota kohtuudella voidaan edellyttää ottaen huomioon kemikaalien määrän, vaarallisuuden ja käsittelyolosuhteet. Toiminnanharjoittajan on lisäksi ryhdyttävä kaikkiin tarpeellisiin toimiin suuronnettomuuksien ehkäisemiseksi ja niistä ihmisille ja ympäristölle aiheutuvien seuraamusten rajoittamiseksi.

Kemikaaleja teollisesti käsittelevien ja varastoivien tuotantolaitosten sijoituksessa tulee ottaa huomioon onnettomuuksista aiheutuvien henkilö-, ympäristö- ja omaisuusvahinkojen vaara sekä sijoituspaikan ja sen ympäristön nykyinen ja tuleva sekä rakennuslain (370/1958) mukaisessa kaavassa osoitettu käyttötarkoitus ja aluetta mahdollisesti koskevat kaavamääräykset. Kemikaaleja teollisesti käsittelevää tai varastoivaa tuotantolaitosta ei myöskään saa sijoittaa asema-kaavan vastaisesti.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään suuronnettomuuksista ja tuotantolaitosten sijoittamisesta, koskee myös tällaisista toiminnoista maan rajojen ulkopuolelle ulottuvia vaikutuksia sen mukaan kuin siitä on Suomea sitovasti kansainvälisesti sovittu.

32 §

Luvanvaraisuus ja ilmoitusvelvollisuus

Terveydelle ja ympäristölle vaarallisen kemikaalin laajamittaista teollista käsittelyä ja varastointia saa harjoittaa vain turvatekniikan keskuksen luvalla.

Terveydelle ja ympäristölle vaarallisen kemikaalin vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia saa harjoittaa vain tekemällä siitä ennen toiminnan aloittamista ilmoituksen kunnan kemikaalivalvontaviranomaiselle. Asetuksella voidaan säätää ilmoitusmenetelyä koskevista poikkeuksista.

Toiminnanharjoittajan tulee tehdä 1 ja 2 momentissa tarkoitettua toimintaa koskevista merkittävistä muutoksista ilmoitus asianomaiselle viranomaiselle tai hakea lupa asianomaiselta viranomaiselta siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

33 §

Luvan myöntämisen edellytykset ja ilmoituksen käsittely

Edellytyksenä 32 §:ssä tarkoitetun luvan myöntämiselle on, että toiminnanharjoittaja on ottanut huomioon 31 §:n mukaiset vaatimukset. Lupa voidaan liittää näiden vaatimusten täyttämiseksi tarpeellisia ehtoja. Saatuaan 32 §:n 3 momentissa tarkoitetun muutostoimituksen turvatekniikan keskus voi antaa toimintaa koskevia 31 §:n mukaisten vaatimusten täyttämiseksi tarpeellisia määräyksiä.

Vastaavasti kunnan kemikaalivalvontaviranomainen voi antaa 1 momentin mukaisia määräyksiä saatuaan 32 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetun ilmoituksen.

35 §

Asetuksenantovaltuus

Tarkemmat säännökset terveydelle ja ympäristölle vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista sekä niihin liittyvän suuronnettomuusvaaran torjumisesta, 32 §:ssä tarkoitetun luvanvaraisuuden ja ilmoituksenvaraisuuden määräytymisestä, lupa- ja ilmoitusmenettelyistä sekä tarkastuksista annetaan asetuksella.

Toiminnanharjoittajan on laadittava terveydelle ja ympäristölle vaarallisten kemikaalien käsittelystä ja varastoinnista aiheutuvan suuronnettomuusvaaran torjumiseksi tarvittavia toimintaperiaatteita ja turvallisuusselvityksiä sekä annettava ne tiedoksi viranomaisille siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Kahden tai useamman toisiaan lähellä olevan tuotantolaitoksen toiminnanharjoittajien yhteistoiminnasta suuronnettomuuksien torjumiseksi säädetään tarkemmin asetuksella.

Toiminnanharjoittajan on tiedotettava tarpeellisessa laajuudessa turvallisuustoimenpiteistä ja toimintaohjeista suuronnettomuuden tai muun vakavaa vaaraa aiheuttavan onnettomuuden varalta siten kuin siitä asetuksella tarkemmin säädetään. Toiminnanharjoittajan on lisäksi varattava väestölle mahdollisuus tutustua turvallisuusselvitykseen ja laitoksella käytettävien vaarallisten aineiden luetteloon siten kuin siitä asetuksella tarkemmin säädetään ja hallintomenettely-

laissa (598/1982) säädetään vireilläolosta ilmoittamisesta. Toiminnanharjoittaja voi turvatekniikan keskuksen suostumuksella rajoittaa turvallisuusselvityksessä yleisölle annettavia tietoja, joita se pitää liike- tai ammattisalaisuutena tai muuten perustellusti luottamuksellisina.

43 §

Kemikaalin käsittelyn kieltäminen

Jos kemikaalin tai sen käytön todetaan tai voidaan perustellusti arvioida aiheuttavan merkittävää haittaa tai vaaraa ihmisen terveydelle tai ympäristölle, valtioneuvosto voi kieltää sen valmistuksen, maahantuonnin, markkinoille luovuttamisen ja muun luovuttamisen, maastaviennin, käytön tai muun näihin rinnastettavan kemikaalin käsittelyn sekä määrätä toimintaa koskevista rajoituksista ja ehdoista.

Jos 1 momentissa tarkoitetun haitan torjuminen edellyttää pikaisia toimenpiteitä, sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus voi terveyshaittojen sekä palo- ja räjähdysvaarojen ja Suomen ympäristökeskus ympäristöhaittojen osalta tilapäisesti määrätä tarvittavista kielloista ja rajoituksista. Asia on tällöin viivytyksettä saatettava valtioneuvoston päätettäväksi.

45 §

Valvontaviranomaisen kiellot ja rajoitukset

Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus voi terveyshaittojen sekä palo- ja räjähdysvaarojen ehkäisemiseksi sekä Suomen ympäristökeskus ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi määrätä kemikaalin markkinoille luovuttamisen kieltämisestä, palautusmenettelystä, aiheutuneesta vaarasta ilmoittamisesta tai määrätä, että kemikaali tehdään asianmukaisesti vaarattomaksi.

Turvatekniikan keskuksen tulee kieltää terveydelle tai ympäristölle vaarallisia kemikaaleja teollisesti käsittelevän tai varastoitavan tuotantolaitoksen, laitoksen, varaston tai niiden osan käyttöä tai peruuttaa toiminnan harjoittamista koskeva lupa osittain tai koko-

naan, jos toiminnanharjoittajan toteuttamissa toimenpiteissä suuronnettomuuksien estämiseksi ja rajoittamiseksi on vakavia puutteita.

55 §

Muutoksenhaku

Kunnan viranhaltijan tämän lain nojalla antamaan päätökseen ei saa valittamalla haakea muutosta. Päätökseen tyytymättömällä on oikeus saattaa päätös 7 §:ssä tarkoitetun lautakunnan tai muun toimielimen käsiteltäväksi. Vaatimus päätöksen oikaisemisesta on tehtävä kirjallisesti 14 päivän kuluessa siitä, kun asianomainen on saanut päätöksestä tiedon. Päätökseen on liitettävä ohjeet oikaisuvaatimuksen saattamisesta toimielimen käsiteltäväksi. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä viipymättä.

Edellä 7 §:ssä tarkoitetun kunnan lautakunnan tai muun toimielimen tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetyssä järjestyksessä valittamalla lääninoikeuteen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen tai Suomen ympäristökeskuksen määräämästä 43 §:n 2 momentissa tarkoitusta tilapäisestä kiellosta tai rajoituksesta ei saa valittaa.

60 §

Maksut

Kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen ja sen alaisen viranhaltijan asianosaiselle antamasta päätöksestä voidaan periä kunnan hyväksymän taksan mukainen maksu.

Tämän lain mukaiset maksut ja kustannukset saadaan periä ilman tuomiota tai päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoin annetussa laissa (367/1961) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä helmikuuta 1999.

2.

Laki**räjähdyksvaarallisista aineista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään räjähdysvaarallisista aineista 19 päivänä kesäkuuta 1953 annettuun lakiin (263/1953) uusi 4 b § seuraavasti:

4 b §

Turvatekniikan keskuksen tulee kieltää palo- ja räjähdysvaarallisia aineita käsittelevän tai varastoivan tuotantolaitoksen, laitoksen, varaston tai niiden osan käyttö tai peruuttaa toiminnan harjoittamista koskeva lupa osittain tai kokonaan, jos toiminnanharjoittajan toteuttamissa toimenpiteissä suuronnettomuuksien estämiseksi ja rajoittamiseksi on todettu olevan vakavia puutteita.

Turvatekniikan keskus voi kieltää palo- ja räjähdysvaarallisia aineita käsittelevän tai

varastoivan tuotantolaitoksen, laitoksen, varaston tai niiden osan käytön, jos toiminnanharjoittaja ei ole asetetussa määräajassa toimittanut vaadittavaa ilmoitusta tai selvityksiä taikka muita tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten edellyttämiä tietoja toimenpiteistään suuronnettomuuksien ehkäisemiseksi ja rajoittamiseksi.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä helmikuuta 1999.

Helsingissä 23 päivänä lokakuuta 1998

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Kauppa- ja teollisuusministeri *Antti Kalliomäki*

1.

Laki**kemikaalilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 14 päivänä elokuuta 1989 annetun kemikaalilain (744/1989) 4 §:n 1 momentti, 5 §:n 1 momentti, 13 §:n 2 momentti, 31 §:n 1 ja 2 momentti, 32 §, 33 §:n 1 ja 3 momentti, 35 §:n 1—3 momentti, 43 §, 45 §:n 2 momentti ja 55 §,

sellaisina kuin niistä ovat 5 §:n 1 momentti ja 45 §:n 2 momentti laissa 220/1995, 32 § laeissa 1412/1992 ja 1073/1995, 33 §:n 1 momentti viimeksi mainitussa laissa, 33 §:n 3 momentti ja 35 §:n 2 ja 3 momentti mainitussa laissa 1412/1992, 43 § viimeksi mainitussa laissa ja mainitussa laissa 220/1995 ja 55 § osaksi viimeksi mainitussa laissa, sekä

lisätään 7 §:ään uusi 2 momentti, lakiin uusi 13 a §, 31 §:ään uusi 5 momentti, 45 §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 1412/1992 ja 220/1995, uusi 4 momentti sekä 60 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 1412/1992, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, ja uusi 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §

4 §

Ministeriöt valvontaviranomaisina

Ministeriöt valvontaviranomaisina

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista koskevan valvonnan ylin johto ja ohjaus kuuluu:

1) sosiaali- ja terveysministeriölle kemikaalien aiheuttamien terveyshaittojen ehkäisemisen ja torjumisen osalta; sekä

2) ympäristöministeriölle kemikaalien aiheuttamien ympäristöhaittojen ehkäisemisen ja torjumisen osalta.

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista koskevan valvonnan ylin johto ja ohjaus kuuluu:

1) sosiaali- ja terveysministeriölle kemikaalien aiheuttamien terveyshaittojen *sekä palo- ja räjähdysvaarojen* ehkäisemisen ja torjumisen osalta; sekä

2) ympäristöministeriölle kemikaalien aiheuttamien ympäristöhaittojen ehkäisemisen ja torjumisen osalta.

5 §

5 §

Valvontaviranomaiset keskushallinnossa

Valvontaviranomaiset keskushallinnossa

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista koskeva ylin valvonta kuuluu:

1) sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle kemikaalien aiheuttamien terveyshaittojen ehkäisemisen ja torjumisen osalta; sekä

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista koskeva ylin valvonta kuuluu:

1) sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle kemikaalien aiheuttamien terveyshaittojen *sekä palo- ja räjähdysvaarojen* ehkäisemisen ja torjumisen osalta;

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2) Suomen ympäristökeskukselle kemikaalien aiheuttamien ympäristöhaittojen ehkäisemisen ja torjumisen osalta.

2) Suomen ympäristökeskukselle kemikaalien aiheuttamien ympäristöhaittojen ehkäisemisen ja torjumisen osalta.

7 §

Paikalliset valvontaviranomaiset

Valtuusto voi antaa kunnan kemikaalivalvontaviranomaiselle oikeuden siirtää 32 §:n mukaisissa asioissa toimivaltaansa edelleen alaiselleen viranhaltijalle.

13 §

Kemikaalien teollinen käsittely ja varastointi

Kemikaalien teollinen käsittely ja varastointi jaetaan toiminnan lajin sekä kemikaalien määrän mukaan ottaen huomioon kemikaalien vaarallisuus ja käsittelyolosuhteet laajamittaiseen, *keskisuureen* ja vähäiseen teolliseen käsittelyyn ja varastointiin.

Kemikaalien teollinen käsittely ja varastointi jaetaan toiminnan lajin sekä kemikaalien määrän mukaan ottaen huomioon kemikaalien vaarallisuus ja käsittelyolosuhteet laajamittaiseen ja vähäiseen teolliseen käsittelyyn ja varastointiin.

13 a §

Suuronnettomuus

Tässä laissa tarkoitetaan suuronnettomuudella huomattavaa päästöä, tulipaloa, räjähdystä tai muuta ilmiötä,

1) joka seuraa vaarallisia kemikaaleja käsittelevän tai varastoivan tuotantolaitoksen toiminnassa esiintyneistä hallitsemattomista tapahtumista;

2) jotka voivat aiheuttaa ihmisen terveyteen tai ympäristöön kohdistuvaa vakavaa välitöntä tai myöhemmin ilmenevää vaaraa laitoksen sisä- tai ulkopuolella, sekä

3) jossa on mukana yksi tai useampi vaarallinen kemikaali.

31 §

Yleiset vaatimukset

Toiminnanharjoittajan on noudatettava ke-

31 §

Yleiset vaatimukset

Toiminnanharjoittajan on noudatettava ke-

Voimassa oleva laki

mikaalien teollisessa käsittelyssä ja varastoinnissa sellaista huolellisuutta ja varovaisuutta, jota kohtuudella voidaan edellyttää ottaen huomioon kemikaalien määrän, vaarallisuuden ja käsittelyolosuhteet.

Kemikaaleja teollisesti käsittelevien ja varastoivien laitosten sijoituksessa tulee ottaa huomioon onnettomuuksista aiheutuvien henkilö-, ympäristö- ja omaisuusvahinkojen vaara.

Ehdotus

mikaalien teollisessa käsittelyssä ja varastoinnissa sellaista huolellisuutta ja varovaisuutta, jota kohtuudella voidaan edellyttää ottaen huomioon kemikaalien määrän, vaarallisuuden ja käsittelyolosuhteet. *Toiminnanharjoittajan on lisäksi ryhdyttävä kaikkiin tarpeellisiin toimiin suuronnettomuuksien ehkäisemiseksi ja niistä ihmisille ja ympäristölle aiheutuvien seuraamusten rajoittamiseksi.*

Kemikaaleja teollisesti käsittelevien ja varastoivien tuotantolaitosten sijoituksessa tulee ottaa huomioon onnettomuuksista aiheutuvien henkilö-, ympäristö- ja omaisuusvahinkojen vaara sekä sijoituspaikan ja sen ympäristön nykyinen ja tuleva sekä rakennuslain (370/1958) mukaisessa kaavassa osoitettu käyttötarkoitus ja aluetta mahdollisesti koskevat kaavamääräykset. *Kemikaaleja teollisesti käsittelevää tai varastoivaa tuotantolaitosta ei myöskään saa sijoittaa asemakaavan vastaisesti.*

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään suuronnettomuuksista ja tuotantolaitosten sijoittamisesta, koskee myös tällaisista toiminnoista maan rajojen ulkopuolelle ulottuvia vaikutuksia sen mukaan kuin siitä on Suomea sitovasti kansainvälisesti sovittu.

32 §

Luvanvaraisuus ja ilmoitusvelvollisuus

Terveydelle ja ympäristölle vaarallisen kemikaalin laajamittaista ja keskisuurta teollista käsittelyä saa harjoittaa vain turvatekniikan keskuksen luvalla.

Terveydelle ja ympäristölle vaarallisen kemikaalin laajamittaista varastointia saa harjoittaa vain turvatekniikan keskuksen luvalla ja keskisuurta varastointia vain tekemällä siitä ilmoituksen turvatekniikan keskukselle.

Terveydelle ja ympäristölle vaarallisen kemikaalin vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia saa harjoittaa vain tekemällä siitä ennen toiminnan aloittamista ilmoituksen kunnan kemikaalivalvontaviranomaiselle. Asetuksella voidaan säätää ilmoitusmenetelyä koskevista poikkeuksista.

Toiminnanharjoittajan tulee tehdä 1, 2, 3

32 §

Luvanvaraisuus ja ilmoitusvelvollisuus

Terveydelle ja ympäristölle vaarallisen kemikaalin laajamittaista teollista käsittelyä ja varastointia saa harjoittaa vain turvatekniikan keskuksen luvalla.

Terveydelle ja ympäristölle vaarallisen kemikaalin vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia saa harjoittaa vain tekemällä siitä ennen toiminnan aloittamista ilmoituksen kunnan kemikaalivalvontaviranomaiselle. Asetuksella voidaan säätää ilmoitusmenetelyä koskevista poikkeuksista.

Toiminnanharjoittajan tulee tehdä 1 ja 2

Voimassa oleva laki

momentissa tarkoitettua toimintaa koskevista olennaisista muutoksista ilmoitus asianomaiselle valvontaviranomaiselle. *Jos laajamittaista teollista käsittelyä tai varastointia taikka keski suurta teollista käsittelyä koskeva laajennus tai muutos on turvallisuuden kannalta oleellinen, siihen on saatava lupa. Vastaavasti on keski suuri varasto tarkastettava ennen laajennuksen tai muutoksen käyttöönottoa.*

33 §

Luvan myöntämisen edellytykset ja ilmoituksen käsittely

Edellytyksenä 32 §:ssä tarkoitetun luvan myöntämiselle on, että toiminnassa on otettu huomioon 31 §:n mukaiset vaatimukset. Lupa voidaan liittää näiden vaatimusten täyttämiseksi tarpeellisia ehtoja. Saatuaan 32 §:n 2 ja 4 momentissa tarkoitetun ilmoituksen turvatekniikan keskus voi antaa toimintaa koskevia 31 §:n mukaisten vaatimusten täyttämiseksi tarpeellisia määräyksiä.

Vastaavasti kunnan kemikaalivalvontaviranomainen voi antaa 1 momentin mukaisia määräyksiä saatuaan 32 §:n 2 ja 4 momentissa tarkoitetun ilmoituksen.

35 §

Asetuksenantovaltuus

Tarkemmat säännökset terveydelle ja ympäristölle vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista, 32 §:ssä tarkoitetun luvanvaraisuuden ja ilmoituksenvaraisuuden määräytymisestä, lupa- ja ilmoitusmenettelystä sekä *niihin liittyvistä* tarkastuksista annetaan asetuksella.

Toiminnanharjoittajan on annettava teollisen käsittelyn ja varastoinnin turvallisuuteen liittyviä selvityksiä siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Ehdotus

momentissa tarkoitettua toimintaa koskevista *merkittävistä* muutoksista ilmoitus asianomaiselle viranomaiselle tai hakea lupa asianomaiselta viranomaiselta siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

33 §

Luvan myöntämisen edellytykset ja ilmoituksen käsittely

Edellytyksenä 32 §:ssä tarkoitetun luvan myöntämiselle on, että *toiminnanharjoittaja on ottanut* huomioon 31 §:n mukaiset vaatimukset. Lupa voidaan liittää näiden vaatimusten täyttämiseksi tarpeellisia ehtoja. Saatuaan 32 §:n 3 momentissa tarkoitetun *muutosilmoituksen* turvatekniikan keskus voi antaa toimintaa koskevia 31 §:n mukaisten vaatimusten täyttämiseksi tarpeellisia määräyksiä.

Vastaavasti kunnan kemikaalivalvontaviranomainen voi antaa 1 momentin mukaisia määräyksiä saatuaan 32 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetun ilmoituksen.

35 §

Asetuksenantovaltuus

Tarkemmat säännökset terveydelle ja ympäristölle vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista *sekä niihin liittyvän suuronnettomuusvaaran torjumisesta*, 32 §:ssä tarkoitetun luvanvaraisuuden ja ilmoituksenvaraisuuden määräytymisestä, lupa- ja ilmoitusmenettelystä sekä tarkastuksista annetaan asetuksella.

Toiminnanharjoittajan on *laadittava terveydelle ja ympäristölle vaarallisten kemikaalien käsittelystä ja varastoinnista aiheutuvan suuronnettomuusvaaran torjumiseksi tarvittavia toimintaperiaatteita ja turvallisuusselvityksiä sekä annettava ne tiedoksi viranomaisille* siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään. *Kahden tai useamman toisiaan lähellä olevan tuotantolaitoksen toi-*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Toiminnanharjoittajan on tiedotettava tarpeellisessa laajuudessa turvallisuustoimenpiteistä ja toimintaohjeista vakavaa vaaraa aiheuttavan onnettomuuden varalta siten kuin siitä asetuksella tarkemmin säädetään.

minnanharjoittajien yhteistoiminnasta suuronnettomuuksien torjumiseksi säädetään tarkemmin asetuksella.

Toiminnanharjoittajan on tiedotettava tarpeellisessa laajuudessa turvallisuustoimenpiteistä ja toimintaohjeista *suuronnettomuuden tai muun* vakavaa vaaraa aiheuttavan onnettomuuden varalta siten kuin siitä asetuksella tarkemmin säädetään. *Toiminnanharjoittajan on lisäksi varattava väestölle mahdollisuus tutustua turvallisuusselvitykseen ja laitoksella käytettävien vaarallisten aineiden luetteloon siten kuin siitä asetuksella tarkemmin säädetään ja hallintomenettelylaissa (598/1982) säädetään vireilläolosta ilmoittamisesta. Toiminnanharjoittaja voi turvatekniikan keskuksen suostumuksella rajoittaa turvallisuusselvityksessä yleisölle annettavia tietoja, joita se pitää liike- tai ammattisalaisuutena tai muuten perustellusti luottamuksellisina.*

43 §

Kemikaalin käsittelyn kieltäminen

Jos kemikaalin tai sen käytön todetaan tai voidaan perustellusti arvioida aiheuttavan merkittävää haittaa ihmisen terveydelle tai ympäristölle, valtioneuvosto voi kieltää sen valmistuksen, maahantuonnin, markkinoille luovuttamisen tai muun luovuttamisen, maastaviennin, käytön tai muun näihin rinnastettavan kemikaalin käsittelyn sekä määrätä toimintaa koskevista rajoituksista ja ehdoista.

Jos 1 momentissa tarkoitetun haitan torjuminen edellyttää pikaisia toimenpiteitä, sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus voi terveyshaittojen ja Suomen ympäristökeskus ympäristöhaittojen osalta tilapäisesti määrätä tarvittavista kielloista ja rajoituksista. Asia on tällöin viivytyksettä saatettava valtioneuvoston päätettäväksi.

43 §

Kemikaalin käsittelyn kieltäminen

Jos kemikaalin tai sen käytön todetaan tai voidaan perustellusti arvioida aiheuttavan merkittävää haittaa *tai vaaraa* ihmisen terveydelle tai ympäristölle, valtioneuvosto voi kieltää sen valmistuksen, maahantuonnin, markkinoille luovuttamisen ja muun luovuttamisen, maastaviennin, käytön tai muun näihin rinnastettavan kemikaalin käsittelyn sekä määrätä toimintaa koskevista rajoituksista ja ehdoista.

Jos 1 momentissa tarkoitetun haitan torjuminen edellyttää pikaisia toimenpiteitä, sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus voi terveyshaittojen *sekä palo- ja räjähdysvaarojen* ja Suomen ympäristökeskus ympäristöhaittojen osalta tilapäisesti määrätä tarvittavista kielloista ja rajoituksista. Asia on tällöin viivytyksettä saatettava valtioneuvoston päätettäväksi.

45 §

Valvontaviranomaisen kiellot ja rajoitukset

Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa tapauk-

Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa ta-

Voimassa oleva laki

sissa sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus voi terveyshaittojen ehkäisemiseksi sekä Suomen ympäristökeskus ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi määrätä kemikaalin markkinoille luovuttamisen kieltämisestä, palautusmenettelystä, aiheutuneesta vaarasta ilmoittamisesta tai määrätä, että kemikaali tehdään asianmukaisesti vaarattomaksi.

Ehdotus

pauksissa sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus voi terveyshaittojen *sekä palo- ja räjähdysvaarojen* ehkäisemiseksi sekä Suomen ympäristökeskus ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi määrätä kemikaalin markkinoille luovuttamisen kieltämisestä, palautusmenettelystä, aiheutuneesta vaarasta ilmoittamisesta tai määrätä, että kemikaali tehdään asianmukaisesti vaarattomaksi.

Turvatekniikan keskuksen tulee kieltää terveydelle tai ympäristölle vaarallisia kemikaaleja teollisesti käsittelevän tai varastoitavan tuotantolaitoksen, laitoksen, varaston tai niiden osan käyttö tai peruuttaa toiminnan harjoittamista koskeva lupa osittain tai kokonaan, jos toiminnanharjoittajan toteuttamissa toimenpiteissä suuronnettomuuksien estämiseksi ja rajoittamiseksi on vakavia puutteita.

55 §

Muutoksenhaku

Kunnan viranomaisen tämän lain nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta läänioikeudelta valittamalla siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa (154/50) säädetään.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen tai Suomen ympäristökeskuksen määräämästä 43 §:n 2 momentissa tarkoitusta tilapäisestä kiellosta tai rajoituksesta ei saa valittaa. *Valvontaviranomaisen 51 §:n nojalla tekemästä uhkasakon asettamista koskevasta päätöksestä ei saa erikseen valittaa.*

55 §

Muutoksenhaku

Kunnan viranhaltijan tämän lain nojalla antamaan päätökseen ei saa valittamalla haakea muutosta. Päätökseen tyytymättömällä on oikeus saattaa päätös 7 §:ssä tarkoitetun lautakunnan tai muun toimielimen käsiteltäväksi. Vaatimus päätöksen oikaisemisesta on tehtävä kirjallisesti 14 päivän kuluessa siitä, kun asianomainen on saanut päätöksestä tiedon. Päätökseen on liitettävä ohjeet oikaisuvaatimuksen saattamisesta toimielimen käsiteltäväksi. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä viipymättä.

Edellä 7 §:ssä tarkoitetun kunnan lautakunnan tai muun toimielimen tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetyssä järjestyksessä valittamalla läänioikeuteen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen tai Suomen ympäristökeskuksen määräämästä 43 §:n 2 momentissa tarkoitusta tilapäisestä kiellosta tai rajoituksesta ei saa valittaa.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

60 §

Maksut

Kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen ja sen alaisen viranhaltijan asianosaiselle antamasta päätöksestä voidaan periä kunnan hyväksymän taksan mukainen maksu.

Tämän lain mukaiset maksut ja kustannukset saadaan periä ilman tuomiota tai päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoihin annetussa laissa (367/1961) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä helmikuuta 1999.
